

Wat al zuchten waren er geloosd, wat al tranen geschreid in het huisgezin van pachter Vervloet uit Ichtegem !

Gust, de flinke zoon, vaders rechterhand, moest zich in de bossen verschuilen, om de bloedwet der conscriptie te ontduiken. Het lot had hem aangewezen als Frans soldaat.

— Soldaat ! riep moeder wanhopig. Vechten gaan. Gewond worden, eenzaam en verlaten liggen sterven achter een haagkant, in de grond gestoken worden als een dier. Moest ik daarvoor mijn jongen verzorgen twintig jaar lang !

En vader verwenste de bloedwet.

« Neen, Gust, jongen, zo had hij zijn kind geraden, ga niet naar 't leger. Verstop u in de bossen, eet rapen en wortels, slaap onder de takken van 't kreupelhout, in grachten en holen, leef als een wild dier, liever dan voor kanonnen-vlees te dienen ».

— Maar de gendarmen ! had moeder verschrikt geroepen. 'k Heb horen zeggen dat ze de deserteurs ongenadig doden !

— De gendarmen zullen hem niet vinden ! En als 't dan al kwaad wilde, welnu, zo die Franse geweldenaars hem voor de kop schoten, dan werd zijn lot slechts vervroegd. Niemand, die naar de troepen vertrekt, keert nog levend terug.

— Maar Bakelandt ! had een der zusters opgemerkt. Zal hij onze Gust geen kwaad doen ?

— Ja, Bakelandt zal zich veel om deserteurs bekommeren ! Die zoekt andere mannen dan vluchtelingen. Die zoekt vette potten in de hofsteden. Die randt rijke kooplieden aan, maar geen berooide jongens. En wie zal ons zeggen, hoeveel deserteurs onder zijn bevelen dienen !

Het eind van al deze gesprekken was geweest, dat Gust niet naar 't leger trok, maar naar de bossen.

Pachter Gustaaf Vervloet bezat een uitgebreid gedoe. Hij had er in de vroegste dagen veel geld verdiend. Nu met al die onlusten waren de verdiensten minder, maar onder de blauwe steen in de kelder, zat een goede som. Die gele muntjes maakten hem tot een der rijkste boeren van de ganse streek.

Emilie, zijn vrouw, had hem getrouwd bijgestaan op de drukke boerderij. Was de enige zoon Gust, vaders rechterhand, moeder mocht steeds op de goede hulp van twee blozende, welgedane dochters rekenen. Liza en Doka zouden voorzeker geen oude jonge dochters worden. Daartoe zagen ze er te flink uit En werken dat ze konden, neen, er was op de hoeve geen meid nodig. Evenmin was er een huisknecht geweest. Maar nu Gust het licht schuwen moest en zich dodelijk verveelde in het bos, had de boer een stevige jonkman, zoon van een zijner werklieden, in dienst genomen. Vital zo heette de nieuweling, mocht onvoorwaardelijk vertrouwd worden en de baas behoefde dus niet te vrezen, een handlanger van Bakelandt onder zijn dak te hebben, iets wat in die donkere tijd dikwijls gebeurde.

Het voorjaar was aangebroken.

Juist had de bazin 's avonds 't eten klaar gezet, toen Doka, door 't venster naar buiten blikkende een luide gil slaakte.

Allen zagen op.

Het meisje wees naar 't hekken.

— Moeder Gods! kreet de boerin.

— Verraad! gilde Liza.

— De gendarmen! sprak de baas kalm. Stil allemaal, ik spreek alleen! Denk om 't leven van Gust!

Twee harenmutsen reden 't hof op. Ze bonden de paarden aan een boom en traden naar de deur.

— Hé, là bas! diep een hunner.

De boer kwam naar buiten.

— Kunt ge ons niet te gemoet komen? riep een der mannen op ruwe toon in gebrekkig Vlaams.

— Ik ben hier al, mompelde Vervloet.

— Ja, dat zien we ook. We komen om uw zoon. Rap, of we steken heel uwe boel in brand.

— Mijn zoon! stamelde de pachter, schijnbaar hevig ontsteld.

— Ja, ja, uw zoon, de lafaard, de wegloper, de deserteur als ge 't weten wilt. Rap, zeg mij waar is hij, of we slepen u allen mede.

— Mijn zoon is naar 't leger!

— Gij vervloekte leugenaar, denkt ge dat wij ons zo voor de aap laten houden?

— Waarlijk, 'k weet niet wat ge wilt, hernam de baas zo onnozel mogelijk.

— Ja, zei nu de andere gendarm, 't buskruit hebt ge niet uitgevonden. Dat kan ik aan uw tronie wel zien, maar als 't op liegen en bedriegen aankomt, dan zijt gij lieden steeds vooruit. Maar we gaan nu onze kostbare tijd niet nodeloos verbabbelen. Waar is uw zoon?

— Ik weet het niet, goede lieden, gelooft mij toch.

— Wanneer is hij 't laatst thuis geweest?

— Twee maanden geleden, toen hij naar Brugge vertrok.

— Hij is nooit in Brugge geweest!

— Dan moet hij onderweg aangerand zijn.

— Of zich verdoken hebben.

BAKELANDT

GET
COMFORT

— 't Kan ook zijn. Maar ik weet het niet. Ik zal tegen 't verbod der Republiek geen deserteurs huisvesten.

— Welnu, wij willen u geloven, of liever, we zullen dat voor een ogenblik veronderstellen. Uw zoon is dus naar Brugge vertrokken?

— Zoals ge zegt.

— Maar hij is aldaar niet aangekomen!

— Dat is mijn schuld niet.

— Neen, waar kan hij dan zijn?

— Misschien aangerand.

— Door wie? Aangerand! Wie gaat er nu deserteurs oplichten buiten ons, gendarmen, die daarvoor aangesteld zijn.

— Bakelandt huist met zijn bende in de streek.

— Bakelandt zal maar weinig vinden bij hen.

— Hij kan hem voor een koopman aangezien en gedood hebben, wedervoer de pachter en met geveinsde droefheid vervolgde hij:

— Ach God, vermoord misschien, door de rovers! Om 's hemels wil, goede vrienden, zegt toch geen woord over deze zaak in 't bijzijn mijner vrouw, want ze zou van schrik kunnen sterven!

— Zou hij waarheid spreken of comédie spelen? vroeg de ene gendarm in 't Frans aan de andere.

— Dood, ging Vervloet voort op wanhopige toon. En 't was zulk een brave zoon, zulk een goed kind, zo zuiver van gemoed en eerlijk van inborst. En nu ligt zijn lijk misschien onder de bladeren van een bos verstoken!

— Hola, hola! viel de ene gendarm in, niemand heeft gezegd, dat uw zoon dood is, dan gij zelf. Wij geloven er niets van, dat hij door Bakelandt overvallen is.

— Maar waar zou hij dan zijn, vermits hij niet te Brugge aangekomen is?

— Wel hij heeft de wijk genomen in de bossen en is deserteur geworden. Dat is zo helder als de dag!

— Deserteur! riep de boer naïef.

— Ja, deserteur! En nu zijn wij niet dom genoeg, om te geloven, dat hij nooit thuis komt. Dus weet gij er alles van.

— Maar goede mensen, waarom gelooft ge mij toch niet?

— Omdat gij liegt.

— Welnu, zoekt dan overal en als ge hem vindt, steekt gerust mijn hof in brand.

— Neen, hij zal wel slimmer zijn, om zich hier bij dag te vertonen. Maar daar zijn strohopen. Wellicht is hij daar verborgen. Ik zal er het vuur aan steken.

— Ach, heb toch medelijden met mij! kreet de boer. Mijn kostbaar stro!

— Zeg ons dan waar uw zoon is.

— Maar dat weet ik niet.

— Dan steek ik al die hopen in brand.

— Doorzoek ze liever met ijzeren piken. Waarom mijn stro verdelgen? De ruiters werden ongeduldig.

— René, sprak de een tot de ander, ga gij in huis en ondervraag er de aan-

wezig. Zo hun taal niet overeenkomt met wat de boer ons zeide, weten wij zeker, dat ze allen liegen en zullen we kort spel maken.

Vervloet was inwendig gerust. Alle leden van het gezin kenden hun les en wisten, wat ze antwoorden moesten.

De slimme pachter had alles van te voren overlegd, zeer wel begrijpende, dat er op een goeden dag zulk een ongewenst bezoek komen zou.

Geruime tijd later kwam de ene gendarm terug en zeide :

— Dezelfde historie. Allen zeggen, dat hij naar Brugge vertrokken is twee maanden geleden.

De bazin weende, toen zij vernam dat haar zoon niet in de stad was aangekomen. Of ze nu veinst of niet, ik weet het niet, maar dan verstaat ze die kunst uitnemend.

De Fransen vezelden nog enige tijd onder elkander. Eindelijk besloten ze af te trekken.

— We zullen u in 't oog houden, waarschuwden zij op dreigende toon, en moesten wij bemerken, dat ge ons misleidt, dan kraait de rode haan op uw dak. Dat is verstaan, niet waar !

— Ik weet zeer wel, welke wrede straf iedere deserteur dreigt, alsmede hen, die vluchtelingen beschermen, antwoordde de boer. Ge begrijpt dus wel, dat ik mij niet tegen de bevelen der republiek verzetten zal, want zo zou ik mij geheel en al ruïneren en zelf mijn doodvonnis vellen.

De gendarmen bestegen hun paarden en reden weg.

— Vanavond keren wij terug, zei René. 's Nachts komen die lafaards uit hun holen om eten en, vertoeft de zoon in de nabijheid, dan valt hij in onze handen.

Maar Vervloet ried hun gedachten.

— 't Gevaar is afgewend, sprak de boer vrolijk, toen hij zijn huis binnentrad. Maar Gust mag deze avond niet naar huis komen, want de speurhonden zullen op de loer liggen. We moeten hem onmiddellijk waarschuwen. Vital, haal dadelijk de hond hier.

De knecht kwam met de trouwe Bello binnen.

— Beste jongen, zei de boer tot het beest, dat zijn meester met zijn goedige ogen aanstaarde, uw jonge baas is in gevaar. Gij moet het hem vertellen.

Inmiddels schreef Liza op een reepje papier : « Gust, niet komen deze nacht ! Opgepast, de gendarmen zijn in de nabijheid. »

Dit bericht werd in de halsband gestopt.

— En nu, Bello, zei de boer, de hond vriendelijk strelende, ga nu rap naar uw jonge meester.

Het verstandig dier kwispelde met de staart, als wilde het hiermede te kennen geven, dat het volkomen begreep, welke gewichtige taak het te vervullen had.

De knecht opende de achterdeur en voort snelde de hond, over de boomgaard en de velden, recht naar het woud, dat ginds in de verte donker afstak.

Geen ogenblik stond de hond stil. 't zij om te rusten of om de juiste richting te zoeken. In een adem liep het dier door tot het ver in het bos kwam. Toen blafte het stil en kort. De takken van 't kreupelhout bogen op zijde.

BAKELANDT

DE HONGERWINTER

Een flinke jongeling, die er door zijn ongeschoren baard en lange haren tamelijk slordig uitzag, kwam te voorschijn.

De hond sprong blij tegen hem aan.

— Mijn goede Bello! riep Gust, en voelde onder de halsband. Ha, hier is het briefje. Wat! Niet naar huis, nie tnaar vader en moeder, niet naar de zusters! Ach, Bello jongen, ge zijt gelukkiger dan ik.

Op de keerzijde van het papier krabbelde hij met potlood de volgende woorden :

« Goed verstoken. Gendarmen mij niet vinden. Laat Bello eten brengen. Tot morgennacht. »

— En nu, trouwe makker, keer rap terug en haal voor mij wat voedsel.

De hond likte de hand van de jongeling en snelde weer voort.

— Vervloekte bloedwet, mompelde Gust op wanhopige toon, die mij veroordeelt hier als een misdadiger te leven! Bakelandt en zijn trawanten zijn vrijer dan ik! Bij 't minste geritsel moet ik vrezen en sidderen. Onophoudelijk spookt voor mijn geest een Franse beul!

Men noemt mij laf, omdat ik weiger te vechten voor een land, dat het mijne niet is, omdat ik weiger mensen te doden, welke mijn broeders zijn en mij nimmer iets misdeden, omdat ik weiger moeders hart te breken door mijn vertrek naar de oorlog!

Maar sneuvelen in de krijg is dat niet te vergelijken met al 't lijden, dat ik nu doorsta, hier in deze akelige, sombere bossen, ver van de mensen?

De jongeling was weergekeerd in het dichte kreupelhout.

Hij trok een plank, bedekt met moszoden, weg en verdween in de grond.

Hij had zich zelf een hol gegraven en het er zich zo gemakkelijk mogelijk gemaakt. Daar lag een matras met enige dekens. Er was een kruik, een kan en een paar tassen. Op een lollepot kon hij wat drinken verwarmen. Ook bezat de deserteur een viertal boeken, om de lange tijd met lezen wat te verkorten.

Stilaan verdween zijn vlag van bittere wanhoop.

— Laat ik niet morren, dacht hij. Zoveel anderen hebben het nog slechter. Men zegt ook, dat vele deserteurs voor het hoofd geschoten werden. Ik leef nog en het onrecht blijft niet eeuwig duren.

Hij bleef enige tijd in nadenken verzonken.

Eensklaps werd hij opgeschrikt door een kort geblaf.

— Bello is daar weer, riep hij en sprong blij recht.

't Deed hem goed een der hoeve te zien, al was het dan ook maar een hond.

— Ha, gij goed dier! en hij streefde 't ruige beest, dat rond de hals een korfje droeg.

Gust maakte het los en liet de trouwe boodschapper weer vertrekken.

Plots ritselden de takken..

Gust trok zich bliksemsnel in 't hout terug, legde zich plat ter aarde en tuurde nieuwsgierig wie er daar naderde.

Hij bemerkte een jongeling in boerenkleding.

— Nu hier, gisteren daar, morgen ginds, mompelde de vreemdeling half luid. Nooit geen rust en dat, daar ik weiger mij te laten neerschieten in de krijg. 'k Wou toch dat 'k maar dood ware, maar sterven door de handen der vervloekte Fransen, dat nooit, bij mijn ziel, dat nooit.

Gust voelde zijn hart van blijde verwachting kloppen.

Zou hij een makker krijgen, een lotgenoot? Zou zijn wens vervuld worden?

De woorden brandden op zijn lippen. Toch zweeg hij. Men moest immers voorzichtig zijn!

— Ik zal vannacht maar hier blijven, vervolgde de onbekende. Als de honger mij maar niet zo plaagde.

Nu zou Gust spreken.

Honger! Die jonkman had honger en Vervloets zoon bezat voedsel voor twee.

— Pst! fluisterde hij.

De vreemdeling sprong verschrikt terzij.

— Wat is dat? riep hij schijnbaar hevig ontsteld.

— Vrees niets, zei Gust, die nu geheel te voorschijn kwam. Ook ik ben een deserteur.

— Gij spant mij een strik. Gij wilt mij overleveren.

— 't Is niet schoon dat ge mij zo vals beschuldigt. Maar ik vergeef het u. Ook ik ben soms achterdochtig; als deserteur wordt men dat spoedig.

— Zijt ge dan ook een vluchteling?

— Ja.

— Vanwaar komt gij?

— Van Ichtegem, en gij?

— Van Lichtervelde.

— Dan zijt ge ver van huis.

— Achtervolgd als een wild beest.

— En ge hebt honger?

— De hele dag kreeg ik nog geen kruimel onder de tand.

— Hier heb ik eten.

— Eten, gij hebt eten! Ach, om de liefde Gods, geef mij er wat van.

— Kom mede naar mijn hol.

— En gij woont hier, gelukkige. Ge zijt geen werkmanszoon? Dat kan men wel zien: een bed, dekens, boeken en eten, eten.

— Mijn huis staat niet ver van hier. Dus men zorgt dat ik geen gebrek moet lijden. Hier, makker, is brood en vlees, eet zoveel ge wilt. Ge ziet, er is genoeg en morgen komt er ander.

— God zij geloofd voor deze hulp.

— Zijt gij knecht geweest?

— Ja, te Lichtervelde.

— Ik ben de zoon van pachter Vervloet.

— Ik ken de naam niet. Maar ik heet Alfons Stevens.

— Welnu, Alfons, wij zullen vrienden zijn. 'k Heb altijd een kameraad gewent. Getweeën duurt de tijd maar half zo kort. Als alles veilig is, zal ik u mede naar huis nemen. Ze zullen te onzent ook blijde zijn, dat ik gezelschap heb en u wel ontvangen.

Alfons Stevens of liever Waen Meyer had zijn rol goed gespeeld.

De lezer herinnert zich, dat Bakelandt het plan koesterde, om een hoeve nabij Ichtegem te plunderen.

't was die van boer Vervloet.

Waen Meyer zou zich uitgeven als deserteur, vriendschap aanknopen met de zoon van de pachter en aldus de roverhoofdman van dienst zijn.

Waen Meyer, alias Alfons Stevens, was reeds voor een goed deel gelukt. Hij kon zich voordoen als de braafste en eerlijkste jongen, gediensstig, vroom zelfs. Gust zou zich aan hem hechten, en, zoals wij hoorden, de nieuwe vriend medenemen naar huis.

De schelm vroeg niets beters. En daar ook zou hij zijn taak getrouw vervullen.

Het was een arme knecht zonder een roden duit, zijn ouders bezaten evenmin iets en konden hun kind niets geven.

Natuurlijk zou Emilie, Vervloets vrouw, de makker en lotgenoot van haar zoon, als een eigen kind ontvangen.

En niemand zou vermoeden, dat men een adder binnenhaalde!

THE FIRST SETTLEMENTS
IN THE
NARVELANDT

JAN VAN CONTICH
JOHAN VERDIJCK

DE BENDE VAN
BAKELANDT

Deel I

ANTWERPEN
UITGEVERSFIRMA L. OPDEBEEK

1955